

Dost hədiyyəsi şirin olar. Özü də Odlar Yurdu Azərbaycanımızın ən qədim və əbədi güşəsi olan, Şərqi Qapısı sayılan Naxçıvan ellərindən gələn hədiyyə.

Bu hədiyyə bizə dağlar qoynunda yerləşən Şahbuz rayonundakı məşhur "Toğluqayanın Məmməd Araza məktubu"nu, şəhid anasının "Saxla qəlbini buz tək" təsəllisini, "Zamanıma, nakam dostlarıma və özümə elegiya"sını, şanlı ordumuza "Vur, əsgərim, haqq sənin, həqiqət də sənindir" çağırışını, "Bir kərə yüksələn bayraq bir daha enməz" inamı ilə söylənən "Bayrağımı uca qaldır, ana vətən" sədasını çatdırdı.

Qələm dostumuz, şair Xanəli Kərimlinin "Qanun" nəşriyyatında işıq üzü görün, anadan olunmasının 70 illik yubileyinə həsr olunmuş "Tanrı müjdəsi" şeirləri və poemalar kitabı bizlərdə bu rəngarəng fikirləri yaratdı.

70 illik yubileyini qeyd etdiyimiz, "Tanrı müjdəsi" ilə qəlbimizə sevinc gətirən Xanəli Kərimlini geniş oxucu kütləsinə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin "Nuhçıxandan

Ömrünü saf və müqəddəs müəllimlik peşəsinə həsr edən, orta məktəb şagirdlərinə və ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinə həyat dərsləri keçən, qəlbindən süzülüb gələn hissələrini sözlə, şeirə çevirən, elinin-obasının müdrik adamı sayılan Xanəli Kərimlinin hər şeirində özünəməxsus mənalar var. Bu şeirlər oxucularının gözləri önündə canlı tablolarla dönür, onları düşündürür, düzlüyə, insanlığa hörmətə, el-obaya, ana torpağa məhəbbət hissələri aşılayır.

**"Səadət hər kəsin öz əlindədir" -
Deyən qələmdaşım, bəlkə də, haqdır.
Ancaq qismətimdə yoxsa səadət,
Dağa-daşa düşmək, vallah, nahaqdır.**

Cismani ömür şərəfli və şərəfsiz olur, ölüm də beləcə. Şəhidlik-taleyi az-az adama qıydığı dəyərli ölümlər zirvəsidir. Şəhid məzarları yurdun qeyrət rəmzi, xalqın baş ucalığıdır. Şair Xanəli Kərimli öz yaradıcılığında bu müdrik fikirləri əsas tutaraq Şəhidlik mövzusunda milli ordunun kapitanı şəhid Ceyhun Orucəliyevin əziz xatirəsinə həsr etdiyi "Şəhidlik nəğməsi", şəhid

**Elmə yamaq olar nadan həmişə,
Çətinliyə düşsək düşər təşvişə.**

**Hər gecə özün çək öz hesabını,
Bir kimsə döyməsin səhər qapını.**

**Xoşbəxt o adamdır, ona vətəndə
Qəbir qismət olur, həm də kafən də.**

**Haqdan gələn söz mənəm,
Haqqı görün göz mənəm,
Nartək dənələnsəm də,
Haqq əylsə, döz mənəm.**

"Tanrı müjdəsi" kitabının "Daha yollar bağlanıbdı taleyinin qapısı tək" bölməsində şairin son illərində yazdığı şeirlər toplanıbdır. Bu şeirlər şairin etiraf etdiyi kimi:

**Quş öz balasını yemləyən kimi,
Mən də yemləyirəm şeirlərimi, -**

deməsindən aydın olur ki, şair sözlərinə həmişə diqqət yetirir, təzə təzə çiçəklər kimi ətir

vannın əziz xatirəsinə "Təsəlli", qələmdaş dostu, şair Vaqif Məmmədovun ruhuna "Sən dəmə", yazıçı, filoloq alim Rafiq Babayev üçün "Ruhu şad olsun", milli ordunun kapitanı şəhid Ceyhun Orucəliyevə ithaf etdiyi "Hələ inanmırlar...", məslək dostu, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Sabir Bəşirovun unudulmaz xatirəsinə "Dağ çayı", dünyasını vaxtsız dəyişmiş görkəmli dilçi, AMEA-nın müxbir üzvü Adil Bağirov haqqında "Əmanət" şeirləri oxucuda bir doğmalığ və bu doğmalığından doğan kövrəklik doğurur.

"Vur əsgərim, haqq sənin, həqiqət də sənindir" şeiri şanlı ordumuzun 28 illik əsarətə son qoymasını 44 gün ərzində düşməne sarsıdıcı zərbələr vürməsinə, qələbə çalmasına tərənnüm edir :

1. otuz ildir millətin səbri belə sovrulur.
2. İndi zaman dəmidir, indi günəş doğulur
3. Vur, çatlasın, əsgərim, düşmənin qan yaddaşı!
4. Ucalсын enməzliyə Vətənin məğrur başı!

XANƏLİ KƏRİMLİNİN "TANRI MÜJDƏSİ"

Naxçıvana" adlı kitabındakı "Xanəli Kərimli şeirinin imkanları" məqaləsindən gətirdiyimiz fikirlə təqdim edirik: "Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış nümayəndəsi Xanəli Kərimli çoxcəhətli yaradıcılıq fəaliyyətinə malikdir. O, ədəbiyyatşünaslıq işi ilə də, bədii yaradıcılıqla da məşğul olur. Bununla belə Xanəli Kərimli şeir yaradıcılığında həssaslıq və vətəndaşlıq mövqeyi ön sırada dayanır. Həyata insanlara həssas münasibətlər Xanəli Kərimlinin şeirlərinə dərin lirizm gətirir. Belə məqamlarda Xanəlinin şeirlərində təbiət dil açıb danışır, ürək nəğmə oxuyur. Xanəli Kərimli həssas, nəcib, ülvə duyğuları şeirin dili ilə havalandırmağı bacarır. Şeirlərdən baxanda şairin özü də mənəvi saflığı, halallığı, pak duyğuları ilə əsərlərində istifadə etdiyi həssas düşüncələrinin məcmusu vəhdəti kimi görünür. Bütün məqamlarda Xanəli Kərimlinin şeirləri ilə şəxsiyyəti, daha çox da zəngin mənəvi ailəmi biri-birini tamamlayır". 1998-ci ildə "Ay işığında" adlı kitabını nəşr etdirən Xanəli Kərimli ötən illər ərzində oxucularına müxtəlif janrlarda onlarla kitab bəxş etmişdir. Hər kitabın da, öz ətri, öz nəfəsi, öz tərəvəti olmuşdur və bu kitablar, oxucular tərəfindən yüksək səviyyədə qarşılanmışdır. "Tanrı müjdəsi" şairin zərgər dəqiqliyi ilə yazdığı, gözəl tərtibatçı kitablarından biridir. Kitab "Taleyin öz yolu, öz ünvanı var" (Seçmə şeirlər), "Türkü ağı demək olmaz" (Türkiyə eskizləri), "Sən elə yaşa ki..." (İkiliklər və dördlülük) və "Daha yollar bağlanıbdı, taleyimin qapısı tək" (Son illərin şeirləri) lirik poemalar bölmələrindən ibarətdir.

"Tanrı müjdəsi" kitabındakı ilk şeir "Toğruqayanın Məmməd Araza məktubu" adlanır. Xalq şairinin çox səmimi və kövrək təsir bağışlayan:

**Gecikmisən, Məmməd Araz,
Yəqin dağlar küsüb məndən,-**

şah misralarına cavab olaraq şairin doğulduğu Şahbuz rayonundakı məşhur Toğruqayanın dili ilə elin-obanın möhbətini təcəssüm etdirir:

**İndi mənəm səbrim yaman daralıb,
Gözüm kökü həsrətdən saralıb.
Yollarımı boran alıb, qar alıb,
Qalmayıbdı nə şənliyim, nə nazım,
Gəl görüşək, mənəm Məmməd Arazım.**

**İllər boyu yollarına baxmışam,
Xısn-xısn ürəyimi yaxmışam,
Gah da olub şimşək kimi çaxmışam,
Bundan belə nə düşünüm, nə yazım...
Gəl görüşək, mənəm Məmməd Arazım...**

anasına yazdığı "Saxla qəlbini buz tək" şeirləri 20 Yanvar şəhidlərinə ünvanladığı "Ağrı" lirik poeması "Tanrı müjdəsi" kitabında yer alıbdır.

**Sən, ey bu Vətənin şəhid övladı!
Qanunla yoğrulub Vətən torpağı.
Ölümü öldürən ölməzliyinə
Nəğmələr oxuyur Vətən bayrağı.**

**...O Vətən uğrunda şəhid oldun ki,
Sənə can vermişdi doğma canından.
Sən, ey bu Vətənin şəhid övladı,
Qanun mayalanıb şəhid qanından.**

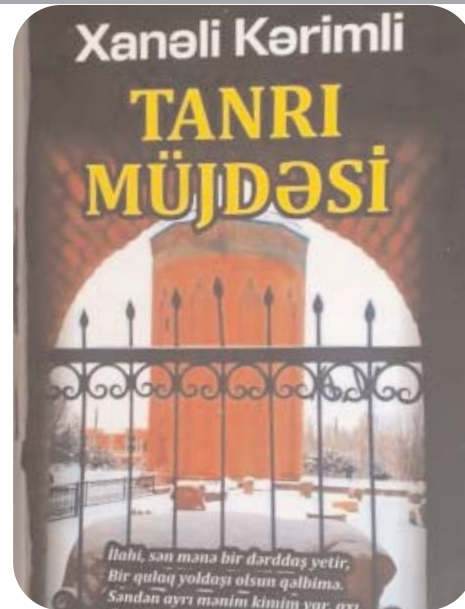
"24 mart 2000-ci il Türk xalqları tarixinin qızıl səhifələrindən biri kimi xatırlanacaq. Çünki həmin gün qardaş Türkiyənin Samsun şəhərində 8-ci türk dövlət və topluslarının ənənəvi dostluq, qardaşlıq və iş birliyi qurultayı öz işinə başladı. Qurultaya Azərbaycan dənəvət olunmuş nümayəndə heyətinin tərkibində mən də vardım." Bu fikirlərini Xanəli Kərimli "Tanrı müjdəsi" kitabının "Türkü ağı demək olmaz" bölməsindəki "Nə mutluluğ" şeirinin əvvəllərində qeyd etmişdir.

Türkün qədim eli, Atatürkün güvənc yeri olan Samsunda İsvəçrədən, Belçikadan, Kosovadan, Çexenistandan gələn soydaşlarla, qazax, özbək, qırğız, türkmən bir yerdədir. Ən qururverici an isə :

**"Azərbaycan!" deyiləndə salon coşur ünvan kimi,
Alqış, alqış sədasıyla vəsf edilir bir şan kimi.
Uç yüz otuz milyonluq bir sırada mən də varam,
Onunçün də bu gündəmdə dünənimdən bəxtiyaram.
Bu birliyin hərətini sığışmayır Yerə, Göyə,
Qürur ilə haqqıdır qurur:
"Nə mutluluq türkəm deyə"!..
"Nə mutluluq türkəm deyə"!..**

Kitabdakı "Mərmərə dənizi", "İstanbulda düşüncələr", "Ağrıdağı", "Van gölü", "Qara dəniz" kimi şeirlərdə böyük, məğrur Türkiyəyə məhəbbət, sevgi tərənnümü olunmuşdur.

Xanəli Kərimlinin yaradıcılığına və qələminə xas olan ikiliklər və dördlülük "Sən elə yaşa ki..." bölməsində toplanmışdır. Az sözlə böyük fikirlər ifadə etmək və fikirlərin aforizmə çevrilməsi bütün qələm sahibinə nəsihət olmur. Yaxşı haldır ki, şeirin bu formasından Xanəli Kərimli çox məharətlə istifadə edir. Onun ikiliklərdə hər ikilik özü ayrılıqda müstəqil bir şeir rolunu oynayır, konkret fikrin, mətləbin ifadəsinə xidmət edir. Haqlı olaraq, Xanəli Kərimli yaradıcılığında diqqət cəlb edən, onun yaradıcılığında yenilik kimi qiymətləndirilən "İkiliklər" bu gün oxucu rəğbətini qazanmışdır.

saçmalarına çalışır. Elə ona görə də son illərin şeirləri öz mövzu dairələri, axıcılıqları, poetik səslənmələri ilə diqqəti cəlb edirlər. "Əvvəli də sirdir, sonu da sirdir", "İşığa can atıb ürəyim hər an", "Qəribə adamlar, qərib adamlar", "Bir də çətin gələ ələ bu dünya", "Sən gözəl üz gördün, gözəl ürək yox" kimi şeirlərin adından da görüldüyü kimi çox poetik, düşündürücü və əsl poeziya nümunələridir.

Bu şeirlərdə düzlük, təmizlik, üz gözəlliyi yox, ürək gözəlliyi, əxlaqı mənliliyi, saflıq oxucuya aşılanır :

**Duyar gözəlliyin gözəlliyini,
Könlü gözəlliyə dustaq olanlar.
Öpüb gözəlliyi qoyar göz üstə
Təmiz ürəklilər, təmiz qanlılar.**

**Üzü gözəllərdən uzaq ol, uzaq,
Qəlbə gözəllərin dur səcdəsinə,
Aldanma qəmzəli göz yaşlarına,
Vurul təmiz eşqim möcüzəsinə.**

"Tanrı müjdəsi" kitabındakı eyni adlı şeir şairin dünyasını vaxtsız dəyişən dostlarının xatirəsinə həsr olunmuşdur.

**...Dostlar durna qatırı tək
verib qanad-qanada
üzləri suluykən
köçdülər bu dünyadan.
Bu qəfil köç karvanıyla
mat qoydu bəndəsinə
əzəmətli yarıdan.**

Ruhuyla yaddaşlara köçən əvəzsiz ana, istedadlı və ləyaqətli alim Fərqanə xanım Kazımo-

"Tanrı müjdəsi" kitabında Xanəli Kərimlinin "Ağrı", "Bütövlük", "İnam", "Təbil", "Bayrağımı uca qaldır, Ana Vətən" adlı lirik poemaları yer almışdır. Bu poemalarda "20 Yanvar" dərsləri: Bakının şəhidlər xiyabanında bir məşəlin harayı, 28May-istiqlal günü yurdumuzun toy-busət dəmi. Bir kərə yüksələn bayrağın bir daha enməzliyi şair qəlbə şair qələmiylə ilhamla tərənnüm olmuşdur.

Biz inanırıq ki, ömrünün müdrikləşən 70-ci baharında "Tanrı müjdəsi" kitabı ilə oxucularının görüşünə gəlmiş qələm dostumuz Xanəli Kərimlinin bu nəğməli söz bukəti də oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanacaqdır.

**Akif İmanlı
filologiya elmlər doktoru, professor
Naxçıvan MR-nın əməkdar müəllimi**

**İbrahim Yusifoğlu
Şair-publisist, Prezident mükafatçısı
Azərbaycan Respublikasının
qabaqcıl təhsil işçisi**

**Mənə bircə gülə göz yaş
bədsi...**

**Göylərin üzünü aldı buludlar,
Qəlbimi ürpədən külək də əsdi.
Mənim sənə xeyli əmanətim var,
Qaytarsan... bir gülə göz yaş bədsi.**

**Bitdin bənövşətək yolumun üstə,
Yaydın yaylığını qolumun üstə,
Yığdım dərdlərimi solumun üstə,
Ağrılar çoxaldı kəsdi, səbrimi
Mənə bircə gülə göz yaş bədsi.**

**Vətənin obasını, elin, sevməmiş,
Günəşin, yağışın, yelin sevməmiş,
Anamın şipşirin dilin sevmişəm,
Zirvənin qartalı, sərt başı bədsi**

**Bəxtimə nə düşüb Tanrıdan gəlir,
Sevincim, kədərime tanrıdan gəlir
Bütün istəklərim "barı"dan gəlir,
Həyat nə verdisə bir üzüm tərsdi
Mənə bircə gülə göz yaş bədsi.**

**Bir gün göz yaşıyla yuyulacağam,
Üç qarış torpaqda uyuyacağam.
Bir parça saf daşla duyulacağam,
Tanrının verdiyi göz yaş bədsi,
Mənə bircə gülə göz yaş bədsi.**